

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidőkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
Unnep utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaadása
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 20.

Művészek háboruja.

Magyarországot alaposan „lesajnálták” a francziák. Művészeik egyszerűen megírták Hock Jánosnak, hogy az általa rendezendő világtárlatra nem jönnek el, mert semmi kedvük sincs a magyar művészek közt kitört viszálykodásba beleártani magukat.

Mindaddig, míg a vita csak a művészek közt folyt, nem lehetett a napi sajtónak beleavatkozni s így csak távolról mulattunk és bosszankodtunk az esetek és vésők czivódásán. Most azonban a harc közben Magyarország hírére esett folt; ezért már az egész magyar közvéleménynek megálljt kell kiáltania a viaskodók közé.

A harc kezdetét könnyű egy igen általános emberi gyöngeségre visszavezetni: a hiúságra.

Van Budapesten egy művész-egylet: az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat. Tagjai részben laikusak, a kik sokat fizetnek, részben művészek, a kik keveset fizetnek, de sokat festenek s el vannak telve az önhittséggel, hogy a mit festenek, az mind műremek és csak az műremek, a mit ők festenek és faragnak. Szinte megunja az ember azt a sok hivatalos dicséretet, melylyel az egylet hivatalos lapja, a Műcsarnok megemlékszik a tagokról mindről, kivétel nélkül. Pedig hogy milyen gyenge kapacitások is vannak az O. M. K. T. tagjai között, azt nekünk is

szerencsénk volt részvétellel tapasztalni az itteni kiállítás kék tehenein és zöldelő égboltozatain.

Mikor az O. M. K. T. elérte az öregedés bizonyos fokát, kezdett zárt klikké átalakulni. A kik pedig kint maradtak, azoknak vagy le kellett mondaniok egy egyesület erős támogatásának előnyeiről, vagy — új, fiatal egyesületet kellett alakítaniok. Erre adta meg a lökést Hock János, mikor buzgalmában megalakította a második magyar művészeti egyesületet, a Nemzeti Szalont.

Persze, ez nem nyerte meg az O. M. K. T. tetszését. A Nemzeti Szalon megalakulása óta a Műcsarnokban egymást érték a leggorombább támadások, a melyeket csak krajczáros lapokban olvashatni. Különösen most írt az O. M. K. T. lapja a Nemzeti Szalonról és főleg Hock Jánosról szinte türhetetlen arroganciával, mikor a fiatal egyesület világtárlat rendezésével akarta erejét bemutatni.

A kiállítás sikerültnek ígérkezett; külföldről különösen a francziák nagy számmal jelentkeztek. Ekkor Hock János a magyar művészet érdekében levelet írt az O. M. K. T. elnökéhez, *Andrássy* Tivadar grófhhoz, felkérve őt a testvéries összefűködésre.

S mi lett az igazán nem várt lovagias ajánlatra a válasz? *Zala* György, az O. M. K. T. alelnöke a legridegebb modorban visszautasította, egyúttal pedig a Műcsarnok még hevesebben, szinte tajtékzó dühvel támadt a Szalonnak. A fiatal egyesületnek sok tagja nem tudta elviselni a kvalifikálatlan támadásokat s többen kiléptek.

Erről a csunya harcáról szerettek tudomást a francziák, minek következtében lakonikusan értesítették Hockot, hogy a kiállításra nem jönnek el.

Az O. M. K. T. tehát ujjonghat örömeiben. A Szalon világtárlatának óriásit ártott, ha végleg meg nem buktatta az egészet.

Ismerve az O. M. K. T. elfogultságát, nyugodtak vagyunk, hogy ebben nem fog látni mást, mint a saját fényes győzelmét s nem fogja látni azt a foltot, melyet éppen ő ejtett a magyar művészet hírnevére.

Szerencsére akadt egy ember, a ki gavallérosan tud gondolkozni ebben az elfogult társaságban is: az egyesület elnöke, *Andrássy* Tivadar gróf. Lemondott állásáról. Lemondó leveléből közöljük a következő részleteket:

A Képzőművészek Egyesületében az utóbbi időben oly szellem vette át az uralmat, mely egyes egyének elleni — elismerem jogos — felindulásban mindenben, a legönzetlenebb támogatásban is hivatlan beavatkozást, sérelmet bizalmatlanságra okot lát, mely egy *egyén elleni harcában intézményeket sújt és mely az így támadt harcban összetipor mindent*, legyen az nemzetünknek e talán legértékesebb kincse, azon kincsünk, hogy maradjunk bármennyire is egymással, az idegennel szemben zárt falanszót képezünk, legyen az ama zsenge virága a szimpatianak, mely hosszú, türelmes ápolásnak köszöni alig ébredező létét.

Lelkesen kértem volna helyet a harcban, melyet a művészet érdekében a társadalom hidegsége, részvétlensége ellen kellene folytatni.

Egy dologra azonban eleve gyengének érzem magam és ez az: a művészet érdekeit a művészek ellen megvédelmezni, a közös

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Máli néni.

(Misztérium két részben).

Írta: Ambrus Zoltán.

Első rész.

Mayer kishivatalnok volt a Kiskereskedők Takaré- és Hitelszövetkezeténél. Mayer igen szelíd erkölcsnek örvendett. Mayernek nem volt egyeből egy mélabus kanári madaránál s egy szép olajzöld, őszi felöltőnél. Mayer egy porsem volt a világegyetemben.

Egy szép reggel Mayert az igazgató behívatta a szövetkezet józsefvárosi fiókjának legbelső szobájába. Barátságosan kezét nyújtott neki s szokatlanul ünnepies hangon szólalván meg, rövid szónoklatot intézett hozzá, a mely szónoklatot még Mayerhez mérten is kicsinynek kell deklarálnunk a nyilvánosság előtt.

Ebben a kicsiny szónoklatban, a terjedelmhez képest, igen sok volt a „tekintettel” és a „miszerint”. Benne volt továbbá a pénzpiac adott viszonyainak körültekintő mérlegelése s in nuce az egész jövő évi költségelirányzat. De benne volt végre az az örvendéses hír is, hogy az igazgatóság, tekintetbe véve minden tekintetbe veendő, Mayert kinevezni méltóztatott az intézet harmadik könyvvezetőjévé, nyolczszáz

forint évi fizetéssel és százhatvan forint lakáspénzzel.

Mayernek a kollégái, hasonló, kivételes helyzetekben, igen nagy bolondságokat szoktak elkövetni.

Mayer azt cselekedte, hogy kiment a Felső-Erdősor 179. számú házába s ott fölment a negyedik emeletre; feljebb már nem mehetett, mert feljebb már nem voltak lakások. Mayer egy idő óta gyakran megjelent ezen az exotikus helyen; s ilyenkor három kisasszony közül mindig a legkisebbik nyitott neki ajtót.

Ez a kisasszony mindig kockás ruhában járt, nagyon szépen tudott mosolyogni s némi hasonlatosságot fedezett fel Mayer és Orlando gróf között, akiről sokat olvasott. Egyebet nem igen érdemes róla feljegyeznünk, mert igen elmosódó szerepe lesz történetünkben.

Ah igen, ez tündéri délután volt. A Felső-Erdősor 179. számú házában negyedik emeletén megessendült a szerelem dala. De, szokás szerint, ennek a dalnak ismét csak bus volt a vége. Mert Mayer földöntúli megindultságában megkérte a kockás ruhás kisasszony kezét.

Ha a kockás ruhás kisasszony szerelme épp oly mély, épp oly magas, épp oly határtalan lett volna, mint a szerelem szaktudásai, élőkön a bolygó hollandival, minden Sentától hiába várják: akkor bizonyára így kellett volna szólnia a megbomlott Mayerhez:

— Nem megyek önhöz feleségül, mert szeretem önt. Ha feleségül mennék önhöz, még

nagyobb szegénység várna önre s még nehezebbé tenném az életét. De én szeretem önt s megakarom óvni a szegény családfők apró nyomorúságaitól. Válgunk el szépen egy barátságos kézzel. Becsüljük egymást a távolból s egy-egy szép júniusi estén gondoljunk néha első, utolsó, egyszeri szerelmünkre.

De a kockás ruhás leány nem tudott föl-emelkedni erre az erkölcsi magaslatra. Azt mondta, hogy: »igen» s nagyon szépen mosolygott.

Mayer másnap reggel szerette volna a fejét a falba verni. De becsületes ember volt s tudta, hogy ezt nem szabad tennie. Megelégedett tehát azzal, hogy megvakarta egy küssé.

Aztán kettőzött éberséggel figyelt a pénzpiacnak makacsul állandó s aggasztóan szigorú viszonyaira.

November elsejére fölvelt egy kétszobás lakást, november másodikán átvitte új otthonába őszi felöltőjét s kanári madarát, szemrehányóan nézett reá s november harmadikán megesküdött a kockás ruhás lánnyal.

A kockás ruhás hölgy, aki iránt ismétéljük, ne tessék érdeklődni, nem vitt magával az új lakásba egyebet, csak a Dunbar Fáni szoknyáját, mosolyát, mely egyetlen volt e kerek világon és Máli néni.

Ez a Máli néni egy öreg cseléd volt, aki ott szolgált már a kockás ruhás hölgy nagyanyjánál is. Azt mondhatnók: a házban vésült meg, ha a ház is megvénült volna Máli néni-

zászlót ilyen körülmények között az egyéni szenvedélyek hullámai felett tartani.

Talán más karja erősebb lesz.

Ezért tartom kötelességemnek visszalépni, amit a Képzőművészeti Társulat tagjainak eddigi bizalmát megköszönve ezennel meg is teszek.

Ha ez a levél se téríti le művészetünket az eszeveszett személyeskedésről, akkor a közönség — mely már meguntta ezt az örökös hecczelődést — fog módot találni az észretérítésre. Hanem hogy ez kellemes lesz-e a társulatra, az még egyelőre nagyon kétes.

A háboruk százada.

Blowitz, a Times-nek párisi levelezője, egy amerikai lapban azt jósolja, hogy a XX. században háború fog érní. Anglia és az Egyesült-Államok fognak mérközni, Európa közepén pedig másnapra, hogy Ferenc József király meghalt, kitör a háború.

E halál eshetősége a diplomatáknak folyton eszébe forog, a külügyminisztériumokban ugyan nem igen beszélnek róla, de mindig rá gondolnak. Idézik Delcassé, francia külügyminiszter mondását: »Az osztrák császár halála Franciaországot arra kényszeríti, hogy az általános mozgósítást elrendelje. Azon a napon kell, hogy az összes francia szuronyok támogassák a diplomatákat, akik Franciaország számára részt követelnek a kalácsból, melyen a hatalmak osztani fognak.« És ha Franciaország nem mozgósít is, mindenütt mozgósítani fognak.

Nem lehet előre látni, hogyan fog a háború kitörni. Közömbös, hogy melyik körülmény okozza a tüzet, mikor bizonyos, hogy kigyul. Ott van Románia, mely Oroszország által bátorítva, Erdélyt elakarja venni s Magyarország sohasem engedí át ezt a tartományt. Továbbá a szláv tartományok, Oroszország által fölbiztatva, vissza fogják utasítani, hogy továbbra is a magyar vagy német befolyás alatt éljenek. Sem Franciaország, sem Oroszország nem tűrhetik nyugodtan, hogy Németország hat millió osztrák-némettel szaporodjék. Itália reméli, hogy területét kiterjeszti Triesztől Cattaróig s visszaszerzi az Adria partjait.

E pesszimista háború-jövendölési között, jegyzi meg a Patrie, Blowitz elfelejti fölsorolni Anglia étvágát és kibívó viselkedését s a gyarmati versengéseket Azsia és Afrika felosztásánál. Így halmozódnak föl a fekete pontok a béke egén, kivált Európa keleti részében és a legmesszebb napkeleten.

vel. De a ház nem volt ilyen hűséges természetű; ellenkezőleg, sietett idegen kézre jutni s nem élni másutt, csak szép emlékezetben. A nagy család is pusztult, sorvadtt egyre. Nemzedékek haltak ki, ifjak, lányok vándoroltak el szép rendben a temetőbe, csak Máli néni maradt meg tüneményes változatlanágban, mint egy oszlop, a melyre új és új, gyenge folyondárok kapaszkodnak.

Mayer nem sokat ügyelt Máli néniére s eleinte nem vette észre, hogy a család a legkisebbik lányával odaadta neki a családi klenódiomot is. Mayer egyáltalában nem isen ügyelhetett a konyhájára; nagyon elfoglalták az egyenlegei.

S mialatt, kiindulván ebből a Cartesiusra emlékeztető megfigyelésből, hogy: »Adósságom van, tehát létezem«, eltűnődött e meglepő folytonosságon, lassankint észre vette a konyhában sertepertelő Máli nénit. Be kellett látnia, hogy ennek az öreg cselédnek jelentékeny része van benne, ha ő még mindig megfigyeléseket tehet önmagán s a rajta kívül levő dolgokon. Mert Máli néni azzal az adományával díszkedhetett, amely a régieknek leginkább imponált: négy kenyérből ötezer kenyérnyit tudott szétosztani. Viszont fizetséget épp oly kevéssé fogadtt el a Mayer-családtól, mint hajdan az uraságtól. Három fiatal cseléd helyett dolgozott s a tiszteletdíja az volt, hogy Mayer koronkint bizalmas beszélgetésbe ereszkedett vele.

Mayer nem volt rossz ember s úgy gon-

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 20.

A ház mai ülése hamvazó szerdai hangulatban kezdődött. A farsangoló képviselők nagy része még odahaza pihen és a padok nagy része üres, elhagyatott . . .

De csak a terem hangulata volt hamvazó szerdai. Künn karácsonyi idő van. Sűrűn hull a hó s fehérre meszeli a házakat és az utcákat, a szél sivitva rázza a Múzeum-kert kopasz fácskáit és a járókelők arczába veri a havat.

A teremben a kultusz-vita folyik.

Szócs Pál kormánypárti magasztalta Wlassicsot, utána Wlassics mondott hosszabb beszédet, melyben rátért az eddig szerepelt szónokok beszédére. Nyilatkozott a kath. *autonomiáról*, melynek — ugymond — azok legnagyobb ellenségei akik ugyanazon merev álláspontra helyezkednek, mely az 1871-iki kongresszust is eredménytelenül tette. Polemizál Zichy Jánossal, Tisza Istvánnal s azzal végezte, hogy a szabad szellem hive az iskolában.

Tisza István röviden felel s aztán újból felállt, hogy elmondja interpellációját, melyre Széll nyomban felelt.

Elnök Perczel Dezső 10 órakor nyitja meg az ülést.

Napirend: a vallás- és közoktatásügyi tárcza költségvetése.

Szócs Pál: Azon kezdi, a min mások végelni szokták, hogy a költségvetést elfogadja. Ha összehasonlítja az egyes miniszterek költségvetését, örömmel kell konstatálnia, hogy a mostani költségvetés már határozott haladását mutatja kulturális fejlődésünknek. Üdvözlí a miniszter reformkérését, s kívánatosnak tartja ennek részletezését is. Nemzeti magyar kulturát kér. A közoktatás a nemzeti állam szempontjából fontos. (Helyeslés jobbról.)

Wlassics miniszter válasza.

Wlassics Gyula miniszter: Örömmel fogadja a képviselők felszólalásait, s mindegyik tanácsát tekintetbe fogja venni. Az *autonomiára* vonatkozólag nem volna helyes, ha arról ma, a mikor az részletes feldolgozás alatt áll, nyilatkozna. Az hiszi, a kongresszus munkája, melyet idáig végzett, elég garancia a

kérdés megvalósítására. Zichy János gróf beszédjében a kormányt teszi felelőssé a közoktatásért, ez nagyon tág felelősségre vonás, melyet a miniszter félreérteni nem akar. Egyetért a képviselővel abban, hogy a *nevelés alapja a vallás*. A valláserkölcös nevelés ő előtte is oly fontos, mint a képviselő előtt.

Az államosítást továbbra is óhajtja folytatni, de ezt tisztán a felekezeti beleegyezésével szokta keresztül vinni. — Ez év folyamán 10 felekezeti iskolát államosított, az illető püspökök (talán szuperintendensek? Szerk.) beleegyezésével, mely iskolák különben megszűntek volna. — Janits beszédére reflektálva említi, hogy a Morva-határon 20 állami iskolát fog létesíteni. — Ösmeri a nemzetiségek állását és a gödenburgi leányiskolát, ezzel szemben több leányiskola felállítását vette tervbe. — A legnagyobb méltánnyal kell segíteni a középiskolai tanárokon, ezeken legközelebb fog segíteni.

Rátkay beszédjére vonatkozólag kijelenti, hogy a német nyelvet nem fogja kiküszöbölni az iskolákból.

Tisza István gróffal teljesen egyetért a tanfelügyelőségekre vonatkozólag. — Az építkezésre vonatkozó részét olvassa fel Tisza gróf beszédjéből s nem szeretné, ha azt bárki is olyképen értené félre, mintha a kormány szépművészeti célokra áldozni nem akarna. — Az egyetemi dolgokra tér át. A vizsgarendszer hiányait beösméri, s ezen a jogi oktatás reformtörvényjavaslattal akar segíteni.

Tisza István gróf különösen a jogi oktatás német befolyását hangoztatja. Azt hiszi szívesen, hogy mindenki meg van győződve a német jogi tudomány fejlődéséről, s hogy ezt minden nemzet alapjául veszi. De határozottan tiltakoznia kell az ellen, mintha az általános volna. — Előismeréssel kell szólnia híres jogászaikról, mint Plósz, Zsögöd, Hajnikról. A magyar kultúra felszivja Európa összes kulturáit s ezekből alkotja meg saját nemzeti kulturáját. — Előismeréssel kell szólnia Pader Rezső beszédjéről, ki a legtárgyilagosabban tárgyalja e kérdést. — Kéri a képviselőt, hogy egyesek hibája miatt ne okolja az egész nemzetet. — A determinizmus tanítása tekintetében ő a szellemi szabadság hive. — Kéri a költségvetést elfogadni. (Élénk helyeslés.)

dolgozott, hogy Máli néninek bőséges kárpótást fog adni mindjárt az első jó napokban. De a jó napoknak meg van az a rossz szokásuk, hogy nagyon késlekedve jönnek s Mayer egy évi várakozás után csak a még rosszabb napokat ismerhette meg.

Ezekben a még rosszabb napokban az történt, hogy a jó Isten oda fenn így rendelkezett:

Elég Mayer van már a világon, arra az új kis Mayerre nincsen semmi szükség.

A szegény kis Mayerné ellenkező vélemény volt, mint a mindenség ura. S ennek a nagyon egyenlőtlen vélemény-külömbőségnek az lett a vége, hogy az új kis Mayerre csakugyan nem lett szükség s a szegény kis Mayerné örökre megszűnt mosolyogni.

Máli néni sirva gyalogolt ki a nagy koporsó meg a kis koporsó után a németvölgyi temetőbe, aztán elbúcsuzott Mayerától s viszkáltozott a haldokló családhoz, a negyedik emeletre.

Második rész.

. . . És Mayer, egy szép reggel, úgy érezte magát, mintha egy kicsit fejbe kollintották volna, s arra ébredt, hogy ő nagy ember.

Persze, bübájosság volt a dologban, de nem olyan nagy, mint önök képzelik. Először is, az emberek abban a rendben és abban az órában siettek meghalni, a mint és a mikor ez Mayernek a legkedvezőbb vala. És másodsor, akik

elevenen maradtak, nem válhattak Mayerrel egy szót sem a nélkül, hogy azt ne mondták volna magukban, hogy: »Ez a Mayer nagy gazember, de igen kemény legény!« Utoljára Mayer maga is elhitte a dolgot, s valahányszor tükörbe pillantott, mindig elégedetten szólt magában: »Ó mily kemény legény vagyok, ó mily kemény legény vagyok!« Ennyi volt az egész.

De ez éppen elégséges ahhoz, a mit földi szerencsének szokás nevezni.

Mayer oly gyorsasággal lett prokuristává, bankigazgatóvá, majd mindenféle hatalmas vállalatok fő-főkormányzójává, mint ezt az életben föltette ritkán látni, s akkor is inkább csak az Ördög pilulái-ban.

Önök tudják a fiziologiából, hogy az emberi szervezet legfőbb energiája bizonyos alkalmazkodási képességben rejlik. Ha az ember gazdag emberré válik, az első az, hogy egészen természetesnek találja a dolgot, és nem kapálózik ellene. Legalább eddigelé még nem találkozott senki, aki így lázongott volna: »Ó, mért is lettem én gazdag ember? ! Ó, mért is lettem és gazdag ember? !« Mayer is megnyugodott a változhatatlanban.

Viszont nem fogom meglepni önöket azzal sem, hogy idő kell hozzá, míg a gazdag ember le tudja vetkőzni az egykori szegény ördögöt. A tudósok szerint vagy hét esztendő kell hozzá, hogy a test régi állománya egészen újjal cserélődjék fel. A lélek nem így nehézkes, annak kevesebb idő kell. Mint hipnotikus kísérletek

elvben megállapította s eme helyes végzése tárgyában csak azt a műhibát követte el, hogy az így egyenként is számot tevő segélyösszeget kisebb, folytonosan azon vidékeken működő társulatok részére tervezi kiadandónak.

E terv azért hibás, mert a nemzetiségi helyeken azért nem boldogul a magyar színészet s nemzeti működését is azért nem tejesíthette sikerrel, mert kisebb társulatok az ottani magyarság fejlett műgéneit sem elégitik ki, ellenben pld. Nagyszében és Brassóban jó szintársulatok működnek, melyek a német nyelvű lakosság igényeinek teljesen megfelelnek. E részben a helyzet a 20000 korona segélyvel sem fog lényegesen megváltozni, mert eme kis helyeken *egész éven át* ily segélyvel sem lesznek nagy és erős társulatok. fenntarthatók. Ugy eme városoknak, mint a magyar államnak is az tehát az érdeke, hogy ama helyekre tekintélyes, művészi tekintetben elsőrendűrangú társulatok menjenek, melyek az ottani magyarság műgéneit kielégítik s az idegen nemzetiségűkre is kellő vonzó erőt birjanak gyakorolni.

Ez okból törvényhatóságunk óhajtandónak tartja Nagyváradi város mindenkori szintársulatának a nagyváradi színészet állandósítása eléréig *Brassó, Nagy-Szeben és Marosvásárhely* városokkal való összekapcsolását s tekintve, hogy a nagyváradi szintársulat a kisebb társulatoknál mindenestre tökéletesebb mérvben fogja a színészethez fűződő nemzeti küldetés hazafias és fontos feladatait teljesíteni: a kért állami segélyből egy ily nemzetiségi kerületben működő társulatnak szánt 20000 korona állami segély összeggel való gyámolítását. Ezért alant írott napon és helyen tartott ülésünkben kelt határozat folytán

1. tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az általa összehívott szaktanácskozás által tervezett kerületi rendszer életbeléptetése esetén Nagyváradot Brassó, Nagyszében és Marosvásárhely városokkal összekapcsolni s szintársulatunknak ily módon hazafias nemzeti küldetésében eljárása alapján és e küldetés sikeresebb megoldhatása végett Nagyvárad mindenkori szintársulatának 20000 korona állami segélyt engedélyezni méltóztassék.

Brassó és Szeben megyékhez, valamint Marosvásárhely városhoz hasonló átirat ment, de még a következő ponttal megtoldva:

2. Felkértük a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter Urat feliratilag, hogy az általa összehívott szaktanácskozás által tervezett kerületi rendszer életbe lépése esetén Nagyváradot Brassó Nagyszében és Marosvásárhely városokkal összekapcsolni s szintársulatunknak ily módon hazafias nemzeti küldetésében eljárása alapján és e küldetés sikeresebb megoldhatása végett Nagyvárad mindenkori szintársulatának 20000 korona államsegélyt engedélyezni méltóztassék s kártársi tisztelettel felkérjük a tek. Törvényhatóságot, hogy Nagyvárad várost eme hazafias törekvésében, mely módot nyújt arra, hogy Brassó, Nagyszében és Marosvásárhely nagy és erős szintársulathoz jusson, erkölcsileg támogatni s hasonló értelmű felirat küldése által pártfogolni sziveskedjék.

A megyei főlevéltárosi állás betöltése.

Hirlapírói tisztünkől folyólag a közügyek iránt érdeklődéssel viseltetvén, élénk figyelemmel kísérünk minden egyes oly mozzanatot is, mely valamely állás betöltésével kapcsolatos. Most a levéltárosi állás betöltésénél azonban kétszeresen érdeklődünk, mert ez sajátos természeténél fogva *ugy az általános irodalommal, mint a hirlap irodalommal is közvetlen rokonságban állván*, mi is egészen közletről vagyunk érdekelve.

A meghirdetett pályázat ma egy hete lejárt s valóban csodálkozunk rajta, hogy csak két pályázó, mint már irtuk is *Lakos Lajos és Osváth Lajos* jelentkeztek, holott szeretttük volna, ha legalább is számosabban pályáztak volna, hogy inkább lehetett volna válogatni.

E szerint azonban a kettő között kerül döntésre a sor.

Mindkét pályázó igen kipróbált és kitűnő munkaerő a maga szakmájában. Nagy kérdés azonban, hogy mint válnék be egyik vagy másik az új állásban, mely nem sablonszerű hivatal, mely csak a mindennapi száraz akták lemorzsolására szorítkozik, hanem ezeken kívül még szoros irodalmi ismereteket és tevékenységet is követel, mi részünkről ismerve mindkét pályázó működését — bár a legnagyobb elismeréssel adózunk is Osváth urnak eddig szakmájában tanusított kiváló használhatósága iránt — még sem habozunk kimondani hogy mivel *Lakos* az irodalomnak már egy régi tevékeny munkása, ha a kinevezés reá esnék, azt csak jólesőleg fogadhatnánk, mert eddigi tevékenysége után ítélve, a levéltárnoki állásnak ugy az általános, mint a hirlapirodalommal kapcsolatos része is teljes és egészen kielégítő megoldást nyerne, melyre nekünk mint az irodalom harcosainak valóban nagy szükségünk van.

A másik pályázónak, hogy magát a levéltárosi állás eme felette fontos részébe is otthonosan találja, legodaadóbb tevékenysége mellett is évek hosszú láncolatára lenne szüksége s ezen idő alatt munkásságában mintegy meg lenne bénítva, holott azon szakmában melyben eddigélő működött, vagy más szakmára képesített szép és kiváló tehetsége és szorgalmánál fogva, — *hol az irodalmi működés nem feltétlenül megkívántató — a közügyeknek is sokkal hasznosabb szolgálatokat tehetne*, sőt még előhaladását is jobban biztosíthatná, mint a levéltárnoki állásban.

Ezeket kívánatosnak tartottuk elmondani azért, mert nemcsak az általános irodalomra, de magára a hirlapirodalomra is közvetlen *kihatással fog lenni* a levéltárosi állás betöltése, amennyiben az új levéltáros nagyban segítkezhet nyújthat anélkül is felette nehéz munkánk megkönnyítéséhez illetve a közismereteknek lapok útján leendő terjesztéséhez.

D. H.

UJDONSAGOK.

Gedeon László ✻
1855-1901.

A magyar jogász világnak gyásza van. Egyik jeles tagja: *Gedeon László* koronaügyész helyettes tegnap délután fél 5 órakor meghalt — Halála éppen akkor következett be, mikor egy új, diszes méltóságot kellett volna elfoglalnia.

Elhunyt a súlyos vesztés Nagyvárad elkelő társadalmára, amelynek közbecsület és köztisztességben állott tagja volt. Halála váratlanul következett be; mert bár pár nap óta elterjedt és mély részvételt keltett súlyos betegségének híre, remélték, hogy az orvosi tudomány megmentheti az életerős férfiú életét.

Alig pár héttel ezelőtt, mikor koronaügyész helyettesi méltóságba emelte a kir. táblai bírói székéből a királyi kegy s midőn éppen készült Budapestre, hogy az esküt letegye, egy temetésen meghült s heves tüdőgyulladás döntötte ágyba az élete delén levő kiváló férfiút. Orvosa dr. *Mayer László*, több kiváló orvossal gondos gyógykezelésben részesítették s előbb remélték is a legjobbat, de már tegnap reggelre oly rosszra fordult a be-

teg állapota, hogy az orvosok minden reményt feladtak. Városszerte el is terjedt a hír a halálesetről, a mely azonban délután következett be. A második halálhírt kétékedve fogadták s csak akkor hitték el, midőn estefele a kir. tábla épületére kitézték a gyászlobogót.

Mint büntető jogász a legkiválóbbak egyike volt. A híres *Parkas* Menyhért-féle nagy iudrcsalásnál olyan nagy hírű kriminalistával szemben, mint *Hölvös* Károly, teljes sikerrel töltötte be az ügyészi nehéz tisztet. A nagyváradi kir. táblának is egyik disze volt.

Még az elmúlt évben részt vett a nagyváradi jogász-egylet alakításában, sőt az új bünvádi eljárásról mély jogtudással és elmével felolvasást is tartott az egyletben, a mely megjelent a Büntetőjog tárában is.

Gedeon László 1855-ben született Nagyváradon. Édes atyja most is a Nagyváradi Takarékpénztár nyugalmazott hivatalnok. Iskoláit is egészben Nagyváradon végezte s itt kezdte meg hivataloskodását is, míg Budapestre neveztek ki törvényszéki bírónak. Ott lett kir. táblabíró is, míg a kir. táblák szétoztásánál a nagyváradi kir. táblához helyeztetett át. Most érte azon magas kitüntetés, hogy a koronaügyész helyettesi állásra neveztetett ki, azonban új diszes állásának elfoglalásában megakadályozta a halál.

A kir. tábla, kir. törvényszék, kir. ügyészség épületeire kitézték a gyászlobogókat.

A temetés holnap, pénteken délelőtt 9 órakor lesz a Pável-utcai gyászszháztól.

A család által kibocsátott gyászjelentés a következő:

Özv. *Gedeon* Lászlóné szül. *Sebestyén Irén*, egy a maga valamint gyermekei: *Laczi* és *Ilonka* nevében is, továbbá az elhunyt édes atyja: *Gedeon* Ferencz gyermekeivel és unokájával, egy az elhunyt apósa: *Sebestyén Lajos*, nejevel és gyermekeivel mélyen megsomorodott szívvel tudatják, hogy forrón szeretett férje, atyjuk, gyermeke, testvérük, vejük és rokonuk dr. *Gedeon* László koronaügyész helyettes folyó évi február hó 20-án délután fél 5 órakor a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 46-ik, boldog házasságának nyolczadik évében rövid szenvedés után elhunyt.

A megboldogult földi maradványai f. évi február hó 22-én d. e. 9 órakor a róm. kath. egyház szertartásai szerint a Pável-utcai 386. számú háznál beszenteltetni és a nagyváradi újvárosi róm. kath. plebánia templomban meg-tartandó gyászistenisztelet után a várad-újvárosi központi temetőben örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei meghívotnak. Nagyvárad, 1901. február hó 20-án. Aldás és béke poraira.

Kórház Belényesben.

— A bizottság ülése. —

Régen tervbe van véve, hogy *Belényes* községben egy nyilvános jellegű kórházat létesítsenek, a mely egy nagy vidék közegészségi viszonyaira bizonyára csak jóhatással lenne.

A régi terv már a közel jövőben, valószínűleg a jövő évben megvalósul, annál inkább, mert egy a község, mint a gör. kath. püspökség bizonyára nem tagadják meg hozzájárulásukat az emberbaráti intézménytől.

Tegnap délelőtt nagy értekezlet volt a kórház felállítására ügyében, *Szunyogh* Péter alispán elnöke alatt, amelyben résztvettek *Hegyesi Márton*, *Cziffra* Gerő, dr. *Popovits* György, dr. *Fráter* Imre, *Varró* Domokos áll. ép. főmérnök, *Beliczay* Sándor főszolgabíró, *Keszthelyi* Zoltán tb. főjegyző, dr. *Grünwald*

Mór járás orvos és Illyés Adalbert, Belényes város főbírója.

Az építési programot megállapították.

A kórház nyilvános jellegű lesz, »Belényesi kórház« címmel. A terveket még ezután fogják elkészíteni, még pedig alternatív, pavillon rendszerben és korridor rendszerben. Ha a tervek készen lesznek, határozzák meg, hogy melyik rendszerű tervet valósítják. A járványos betegek részére külön pavillont építenek.

Az egész kórház 40 ágyra lesz berendezve s az ápolást és az ételmezést apácákra óhajtják bízni.

A kórház igazgatói teendőit a belényesi járásorvos látná el; azonkívül egy osztályorvost alkalmaznának benlakással, aki a gyógykezelést teljesítené.

A további intézkedéssel az alispánt bízták meg. Különben a március havi közgyűlés elé jelentést tesz a bizottság.

* **A színház fűtőkészüléke.** A Szigligeti Színház fűtése és szelöztetése ellen állandó volt a panasz, a miért is a város azt kifogásolta. A berendezést készítő Keller József czég ellenben azt vitatta, hogy a berendezés jó, azonban azt nem tudják kezelni. Tegnap aztán szakértők próbafűtést rendeztek s mint halljuk, a berendezés tényleg megfelelőnek bizonyult, sőt sokkal kevesebb anyagot fogyaszt, mint azt előzetesen kikötötték. A város részéről Tolnay vasuti fűtőházi főnök volt jelen a vizsgálatnál. A jegyzőkönyvet ma veszik fel.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Törös László nagyváradai pénzügyi számgyakornokot számtiszté nevezte ki a décsi pénzügyi igazgatósághoz s helyébe számgyakornokká Szabó Kálmán ideiglenes miaőségi díjtalan számgyakornokot.

* **A vízvezeték gépjéi.** Nagyvárad város vízvezetékének végső átvételét és felülvizsgálatát tegnap eszközölte a vízvezetési bizottság, Farkas Kálmán kir. főmérnök közbejöttével. A legutóbbi vizsgálatnál némi kifogásokat emeltek a gépek működése ellen. A tegnapi vizsgálatnál már konstatálták, hogy a gépekhez egy egy légkazan kell s akkor a legponosabb lesz a gépek működése.

* **Kiállítás a szakács művészetből.** Nem mindennapi, érdekes kiállításban gyönyörködhetnek most Nagyváradon az inyencz és gourmandok. A szakács művészet remekei vannak összehalmozva a legpompásabb ízléssel Kovács László vendéglőjének egyik külön termében, a volt Fekete László vendéglőnél. Egy asztal fejedelmi díszrel van megterítve 36 személyre, finom ezüstrrel, s valódi francia porcellánnal. Már maga ez a terítés és díszítés tőde friss gyümölcs és szőlővel, érdemes a megtekintésre, mert nálunk ilyen e nem igen van alkalom s még a fővárosban is legfeljebb a Parkklub lakomáin láthatók. — De az igazi szakács művészet a többi asztalokon van. A ritka és drága bőjti eledelek legváltozatosabb fajai, tengeri rákok, pástétók, kocsonyák, krémek, halak, sütemények sok- és sokfaja. A kiállítást előkelő urnóink közül mársokan megtekintették s teljes elismerésüket nyilvánították Kovács László vendéglősnak, aki Nagyváradon e nemben páratlan. A kiállítás még szombatig megtekinthető s Kovács László — aki különben májustól az ipartestület kert-utcai vendéglőjét veszi át — szívesen fogadja a látogatókat.

* **Sima zsellérei a főispánnál.** Beöthy László főispánnál tegnap ismét egy küldöttség jelentkezett Sima Ferencz hírhedt siteri telepéről. Ezuttal a zsellérek megbízásából járt három eeyén, hogy lefessék azt a nyomort, melybe Sima kalmár szelleme sodorta őket.

Földbe vájt hideg veremben betevő falat nélkül, éhen tengődnek a szerencsétlenek s a hatóságtól várják sorsuk jobbúlását. Sorsukra jellemző az, hogy immár nem csak jogorvoslatot, hanem anyagi támogatást is kérnek a szerencsétlenek, kikkel mi is beszélünk s halottuk tőlük azt a nyomort, melyet még ők sem tudnak ugy előadni, mint ahogy az sápadt arcukról leolvasható. — Mind a 17 zsellércsalád ilyen inséges helyzetben van.

* **Áthelyezés.** Dr. Serly Jenő ó-becsei járásbírósi aljegyzőt, a m. kir. igazságügyminiszter a debreczeni kir. járásbíróshoz helyezte át.

* **23 éve pápa.** Tegnap február 20-án volt huszonhárom esztendeje, hogy a IX. Pius halála után egybehívott konklavé Pecci Joachim biborok püspököt a római katolikus anyaszentegyház fejévé választotta. Az új pápa a XIII. Leo nevet vette fel. Sokan azt hitték, hogy nem fog sokáig ülni szent Péter trónusán, mivelhogy gyenge szervezetű volt és már aggastyán. Tévedtek; XIII. Leo pápa immár huszonhárom éve növeli a római szentszék fényét és tekintélyét. Bölcsesége, erélye, az egész világ tiszteletét kivívta számára ugy, hogy egyházunknak legnagyobb ellenei is hódolattal kénytelenek előtte meghajolni. A pápák történetében ezen oly ritka évfordulón milliók fohásza tör az ég felé hálával és könyörgéssel, hogy Isten tartsa még soká, ami dicsőségesen uralkodó Szentatyánkat!

* **Ujságírók affairje.** Ady Endre nagyváradai hírlapíró és Harsányi Sándor debreczeni lapszerkesztő között felmerült ügy a lovagiasság szabályai szerint elintéztetett.

* **Elhunyt matróna.** Részvétellel értesülünk egy derék matróna elhunytáról. Özv. id. Allesz Ferenczné tegnap élete 87-ik évében elhunyt. A gyászeset mélyen sújtja a Karger családot, amennyiben Karger Sándorné édes anyját gyászolja az elhunytban. A temetés holnap délután 3 órakor lesz Lakatos-utczáról. — A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Braum Vilmosné szül. Allesz Petronella; Karger Sándorné szül. Allesz Mária s gyermekei: Vilmos, Sándor és Róza; Hlavács Kálmáné szül. Allesz Antónia s gyermekei: Kálmán és Giza; özv. ifj. Allesz Ferenczné unokája Ferencz, a maguk, valamint a számos más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb édes anya, illetve anyós, nagyanya és rokon özv. id. Allesz Ferenczné szül. Dank Rozáliának folyó hó 20-án, életének 87-ik s özevgyése 28-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága holott földi maradványai ugyan e hó 22-én d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Lakatos-utca 222. számú háznál beszenteltetni és az olasz-i közsirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat ugyan e hó 23-án d. e. 10 órakor fog az olasz-i plebánia-templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1901. febr. 20. Béke lengjen porai felett!

* **Gummi köztársaság.** Évszázadok óta a nemzetiségi eszme volt az államalakulások kuforrása. Népeket egyesített és tépett ketté, királyokat tett koldusokká, koldusokat királyokká és évszázadokon át tartó munka után államokká, nemzetekké alkotta az összes népeket. Kivívta magának azt a jogot, hogy egyedül csak ő tud államot alapítani. Most egy esomó gummierdő és Rhodes Cecil ur — nevéhez főlöszleges kommentárokat fűzünk — el akarják vitatni tőle ezt a jogot. Délamerikában, Brazília és Bolovia határan vannak a gummierdők, ahol Rhodes Cecil és Asies, egy durgazdag brazíliai, Acroe név alatt államot alapítottak, köztársaságot. Hogy milyen az a köztársaság, melynek Rhodes Cecil is tagja, mutatja a következő amerikai jelentés: A köztársaság területe

negyvenezer négyszög mértföld, huszezer ember lakik rajta, gummygyűjtésből és szállításból élnek. Az állam egyedüli birtokosa az országnak, vasutak, közutak, erdők nem lehetnek magánosok birtokában. Így tervezték ezt az alapítók, de nem ugy Bolovia, melynek területéből önkényesen hasították ki a köztársaságot s amely nem akarja elismerni a gummierdők és Rhodes ur államalkotó erejét. Három hadtestet küldött visszafoglalására s az új köztársaságnak mindjárt át kellett esnie a vérkeresztésén. El is foglalták volna, ha Brazília, utóbb az Egyesült Államok pártfogásukba nem veszik. Így hosszas küzködés után Rhodes Cecilnek mégis csak megmaradtak a gummierdők, Vajjon elegendő-e ez a gummi, hogy a Délafrikában hozzatapadt vérfoltokat — leradírozhassa? ...

EGYESÜLETEK

A Szigligeti Társaság ülése.

A Szigligeti-Társaság f. hó 21-én délután 5 órakor a Gazdasági és Iparbank helyiségében választmányi ülést tart.

Rádli Ödön,
elnök.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtszéki főtárgyalás.

Nagyvárad, febr. 20.

Olvasóink még emlékeznek arra a gyilkos kísérletre, a mi a múlt év november havában történt a Gilányisoron. Egy szerelmes legény nyílt utcaza során lőtt rá a hűtlen kedvesére.

Pokol Sándor szolgálégény valósággal a boiondulásig szerette Gál Juliskát, aki Nagyváradon, ette a cselédkenyeret. Egyszer ugy fordult a sor, hogy Sándor elszegődött Kolozsvárra. Leveleket küldözgetett onnan a lánynak, aki híven felelgetett a Romeójának minden sorára. Történt azonban, hogy a nagyváradai válaszok lassankint elmaradoztak, s Pokol Sándornak hírül vitték a kincses városba, hogy Juliska mást szeret.

A feltékeny fiu gyalog jött vissza Erdély fővárosából, hogy leszámoljon a leánynyal. Rá is lesett Gál Juliskára az utcza, megszólította, kérlelte, rimánkodva, sirván, s bizony a leányzó efejét más csavarta el, tudni sem akart régi szerelméről. Az elkeseredett legény kirántotta a revolverét, s az utczai nép szemelátára mellébe lőtt a leánynak.

A leány igen súlyos sebéből csak nagyokára gyógyult fel, de azért örökre nyomorék marad.

A szerelmes Pokol Sándort gyilkosság kísérlete miatt fogták pörbe, s bűnygyében az esküdtszéki főtárgyalást ma kezdték meg, melyen Millye Gyula kir. táblai bíró elnökölt. A vádlottat az esküdtek előtt Kurländer Ede dr. ügyvéd védi.

A mai tárgyalás során vádlottat és a tanukat kihallgatták, s azután az esküdteknek feladandó kérdést szövegezték meg. Korn Lajos kir. altárgyész, ki a vádat képviselte, szép beszédben fejtette ki azokat az indokokat, melyek alapján vádlottnak bűnsnek való kimondását kérte.

Minthogy az idő már előhaladott volt, a tárgyaló elnök holnap d. e. 9 órára tűzte ki a tárgyalás folytatását s így verdikt és ítéletre valószínűleg csak holnap délelben kerül a sor.

Az apai hatalom. Az apai hatalom gyakorlásától való eltiltás iránt indított perben volt tegnap délelőtt a tárgyalás a budapesti árvaszéknél Sámson jegyző előtt. Jókai Mórné született Nagy Bella anyja Grósz Mórné ugy a saját, valamint Ilona, Lajos, Dezső nevű kiskorú gyermekei nevében azt a kérést intézte az árvaszékhez, hogy könnyelműség címén tiltsa el az apai hatalom gyakorlásától férjét Grósz Mórt, hivatkozva az 1887. évi

XX. törvényekre. A tárgyalást elhalasztották, mert a Grósz családnak egy tagja nem jelent meg.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Trilby.

Péntek: A Gésák.

Szombat: A Gésák.

Vasárnap: } d. u. Orfenz a pokolban.
este: A csárda virága (elősz.)

A szultán.

Nem mai keletű darab, nem ma hangzottak fel az első tapsok Verő György operettje tiszteletére, de ma sem téveszti el hatását a közönségre. Kellemes zenéje, ötletes szövege követendő például állítják oda ma is a magyar operett-szerzők elé. Az a baj, hogy ezek az operett-szerzők alig léteznek s az a néhány sem a zenére, hanem a lábak által leirt körök geometriájára fekteti a fősúlyt.

Annál jobban esik hébe-korba magyar szerzőtől olyan, ha egyáltalán nem is nagy-szabású, de legalább kellemes operettet hallani, mint a Szultán; különösen ha jó előadásban halljuk.

Tegnap ez volt az eset. Kifogásolni való alig akadt. Mindenek előtt Balláné Csik Irén igazán hódító szultán volt, a kinek kitűnő megjelenése félsikert jelentett. Énekszámái is nagyon tetszettek; csak két tulságosan magas hang volt bántóan éles. Egyébként úgy a piano, mint az erősebb részekben hangja egyformán szépen csengett s mindvégig élvezték biztos, iskolázott művészetét. De azért kissé több élénkség nem ártott volna a játékban.

Hasonlóan meg kell dicsérnünk Forrai Ferikét. Bájosan, soha ki nem fogyó jó kedvvel csengő tiszta hangon énekelt, kedves eleven-séggel játszott s mindenképp megérdemelte a zajos tapsokat és kihívásokat, melyekben Ballánéval együtt részesült.

Jóízű két basa volt Füredi (Bimbasi, a rettenetes) és Pintér (Bülbül, a kellemetes). Legtöbbit kacagtak azonban Bérczi Gyula (Ali, főennuch) mókáinak. Lányi Edit és Erdei Berta diszkrétül statisztáltak; Perényi ellenben annyira ment a szerény diszkrécióban, hogy elegáns francia követi minőségben hortobágyi csikós ruhába bujt, még pedig kopottba.

Ez egy kissé rontotta az illúziót, még inkább a bugyogós, turbános és atillás basák. Ilyen volt a basa-énekkar éneke is: nagyon szerény minőségű. A női kar jó, a zenekar szintén.

K. A.

A mai előadás. A Trilby csodásan szomorú története elevenedik meg ma a színpadon. A Trilby előadására nagy gonddal készült a színház drámai személyzete, melynek első erei vesznek részt a darabban. A dráma főszerepeit Pintérné Szép Olga (Trilby) Balla (Svengali) Pintér, Szarvasi, Erdélyi, Dési, Bognár, Gáli játsszák. A darabot Balla rendezte.

A Gésák. Nap-nap mellett lázas buzgósággal készül a színház operett személyzete a legközelebb felújítandó Gésák előadására. A zongora teremben és a színpadon napestig tartanak a próbák, de a színház technikai munkásait is erősen foglalkoztatják a diszletek, melyeknek nagyrészt a Magyar Színház dekorációjának mintájára a fővárosban készítettette az igazgató. Teljesen új, ragyogó diszletekkel kerül tehát előadásra az oly

emlékezetes sikerű operett, melynek fölelevenítését a kettős szereposztás is érdekessé teszi. Rolly Polly szerepét ugyanis, mint már jeleztük, pénteken Orley Flóra, szombaton pedig Forrai Ferike fogja játszani.

Székely Irén Nagyváradon. A Szigligeti-Színház leendő bájos primadonnája, Székely Irén tegnap Nagyváradra érkezett. Este végignézte egy földszinti páholyból a Szultán előadását, közben pedig Somogyi igazgató és Hoványi Géza dr. kalauzolása mellett megtekintette a színházat, jövődó diadalainak színhelyét.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 129.

Idénybérl. 127 sz.

Nagyváradon, csütörtökön, 1901. febr. 21-én

TRILBY.

Színmű

S Z E M É L Y E K :

Trilby O'Ferall	— — — —	P. Szép Olga
Talbot Winne, másképp Taffy	— — — —	Pintér Imre
Alex. Mc. Aister másképp Sandy	— — — —	Szarvasi Sándor
William Bagot másképp Billie	— — — —	Erdélyi Miklós
Lochemartel herceg, másképp	— — — —	
Zouzou	— — — —	Deésy Alfréd
Th. de Lafarce, másképp Dodor	— — — —	Kalmár József
Svengali	— — — —	Balla Kálmán
Gecko	— — — —	Gáthy Kálmán
Vinardné, házmesterné	— — — —	Erdei Berta
Angéle	— — — —	Batizfalvi

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 fr. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Tümlészek 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színpad 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap pénteken, február 22-én

A Gésák,

— vagy

egy japán teaház története.

Operette.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Írta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

33.

— Ezt nem tudtuk, szól Wiebecke.

— Nem lehet igaz, kiálta Sibilla.

— Ej, természetesen, kotnyeles leányaszszony mindent jobban tud.

Joachim, kinek felette kényelmetlen volt, hogy az egész háznép előtt tárgyalták a dolgot, többször felállt a hosszú beszéd alatt, hogy az öreg elhalgattassa. A hallottak nagyon meglepték, de a beszédnek véget kellett vetnie, azért határozottan mondá:

— Köszönjük, hogy óvtál bennünket bácsi. Háznép és közte megszűnt az érintkezés. Felelek róla. Mástkülönbön hagyjuk utján baladni. Nagymama tiszteletben becsületben állt, nagymama Orsolya kisasszony emlékét mindenki áldja, ő maga sem vétett senkinek. Semmi esetre se érje itt otthonában, semmi féle fájdalom!

Beszéde végén láng vörös lett, nem felejté el, mit tett Unica vele, de megbocsátott.

Ama beszélgetés óta kötelessége volt oltalmazni, ha hatalmába állt.

A bácsi magában mormogá: Ahogy nektek tetszik. Nem törődöm sem az ördöggel meg nagyanyjával, sem a vidék jóhírnevével. De ami igaz, igaz. Ami nálunk csekély embereknek rossz, rossz az az előkelőknek is. Ki szurokhoz ér, bemocskolja magát, ki ilyen személylyel érintkezik, hadd tudja kicsoda.

Szegény Sibilla nem volt képes egy falatot sem lenyelni. Egy szót sem szolt többé, fejét szomorúan lehajtá.

Ebéd után Joachim elhívta. Érintkezéséről be kellett számolnia.

Habár eddig ezen tárgyat kerülte, nem volt oka eltitkolni.

Joachim mindent megtudott. Hogy boldog volt, hogy újra éledt a daltól, a hegedű hangjától, melyet oly rég nélkülözött — hogy szereti Unica grófnét éppen úgy mint egykor Unica kisasszonyt szeretete. Mindazt mit a bácsi mesélt, rágalomnak nyilvánítá; s daczczal mondá:

— Ha minden igaz volna, mégis szeretném!

— Sibilla — egy hütlén, elvált asszonyt!

— Miért oly borzasztó elvált asszonynak lenni?

A válasz — hűség és eskütörés. Szemeimben az eskütörés a legutálatosabb gonosztett. Eskütörés a legszentebb kötelékben a hazátságban és eljegyzésben nagyobb bűn, mint rablás, gyilkosság, mert mindent elvesz mi az élethez tartozik, boldogságot, becsületet, bizalmat — az ember legszentebb birtokát.

Sibilla reszketett, nem merte tovább kérdezni. Miért nézett reá oly sötéten. Hisz nem volt hütlén.

Egy pillanatig tartott és ismét melegség, napfény volt szemében.

— Sajnálom kedvesem, mondá karjaiba vonva, hogy el kell vennem tőled, mi örömet okoz, ezerszeresen vissza pótlom. De most nem tehetek másképp. Igérd meg szentül nekem, hogy máttól fogva a grófnéval minden érintkezést megszakítasz.

— Hogy tehetném azt? Ilyen hirtelen!

— Máttól e perctől fogva, kiáltott fel Joachim hevesen. Közeli esküvőnk elég okot szolgál erre.

Igérd meg nekem Sibilla! Ezen áldozatot követelem tőled!

Joachim hangja erőszakos volt Sibilla fejét hajtott, reszketve mondá:

— Igérem Joachim!

Szilárdul elhatározta, hogy ígéretet megtartja. Joachimmal szemben szavát megszegni hallatlan lenne. De hát Unica? Ily módon az érintkezést megszakítani szinte lehetetlen.

Joachim tekintetben oly merevnek mutatkozott, még a gyűlölt név hallásának is hallgatást parancsolt. Anyja igazat adott és tanácsolá a dolognak véget vetni.

— Hidd el gyermekem, hogy megjelenésed vagy elmaradásod a grófnéra csekély jelentőségű. Unta magát, általad szórakozott. Ezzel pontum. Ne képzeld, hogy törődik veled.

Sibilla ezt valószínűnek találta; de a dolog ezzel még nem nyert megoldást.

Jóltevőjét rövid szavakban, levélileg értesíthette volna eljegyzéséről, közeli esküvőjéről, addig teljesen vőlegényének és a háznak élve; de ily határozott lépéstől visszaretent.

A halasztgatásnál maradt tehát, mi a harcot nem esendesíté, hanem naponta megújította.

Joachim jelenléte, máskor életének legfőbb boldogsága, mely nyomást gyakorolt reá. Mit nem adott volna, ha hegedűjéhez menekülhetett volna. Ehelyett Wiebecke asszony felügyelete alatt reggeltől estig kelengyén kellett dolgozna. Vége sem volt a varrásnak, mosásnak, vasalásnak. Ezer féle dolgot kellett megbeszélni, megrendelni.

A hetek észrevétlenül elrepültek. Itt volt már szeptember. Októberre volt kitűzve az esküvő. Joachim kénytelen volt övét egy pár napra elhagyni, hogy sürgős teendőit elvégezze. Remélte hogy szülei házáat utoljára hagyja el menyasszonya nélkül.

(Folyt. köv.)

Verekedés a Reichsrathban.

— Telefon tudósítás. —

Bécs, febr. 20.

Az ujonnan összehívott osztrák képviselőházban ma ismét nagy botrány volt, mely tettlegességgé fajult. Ez az utolsó kísérlet nem sikerült s beavatott politikai körökben azt hiszik, hogy Reichsrath végleges feloszlatása lesz az eredmény.

Tudósítónk az esetről a következőket telefonozza:

A Reichsrathban ma a kérvények kezelési módja került tárgyalás alá. Már az ülés elején viharos volt a hangulat, a karzatok is zsufozásig megteltek.

Schönerer képviselő hevesen tiltakozott az ellen, hogy a képviselőházban cseh nyelven kérvényeket olvassanak fel.

Glosák cseh képviselő erre a szónoki emelvényre lépett és cseh nyelven tiltakozott a Schönererék kívánsága ellen.

A németek pártján erre kitört az orkán. Óriási zaj keletkezett, erre és »Ostoba fráter! Fogja be a száját! Disznó, nyomorult!« kifejezésekkel illeték a szónokot.

Vazilkó román képviselő a székéhez rohant Glosákot mellbevágta és magával rántotta a szónoki emelvény mögé. Botrányos s minden kritikán aluli jelenetek következtek erre. A pártok össze bonyolódtak s ökölrel verték egymást. Borzasztó szitkok és a legfertelmesebb kifejezések áradata következett. Nehány képviselő orrát be is törték s úgy véresen folytatták a verekedést. A karzaton fütyölés és fűlsiketítő láрма tört ki.

Vazilkó óriási termetű alak s lerázta magáról megtámadóját. A verekedésben részt vett Rabka román püspök is.

Schönererék élénk hahotával nétek a botrányos jelenetet a papir golyókkal dobálták ezalatt a minisztereket, majd tapsolni kezdtek.

Elnök minden igyekezete kárba veszett, a zajt nem tudta lecsillapítani.

Wolf: (folyton kiabált.) Be kell rekeszteni az ülést.

Placsek cseh képviselő a szónoki emelvényre lépett és kéri elfogadni azt a javaslatot, hogy a kérvények cseh nyelven is elfogadhatók.

Erre újra kitört a verekedés.

Elnök ethagyta az emelvényt. A radikálisok utána futottak, telragadták a házszabályokat és azzal megütötték.

A képviselők, a legnagyobb zajban oszlottak széjjel.

E hír azokra nézve, akik a parlament munkaképességéről ábrándoztak, igen rossz hatást tett.

TAVIRATOK.

Vilmos császár Krügeréről.

Budapest, febr. 20. (Saj. tud. táv.) Egy angol ujság azt írja, hogy Vilmos császár azt a kijelentést tette, hogy ha Krüger Berlinbe merészkedett volna menni, gyalogságának egy csapata töltött fegyverrel fogadta volna. Krüger állítólag ezért távozott oly gyorsan Kölnből Hollandiába. A nyilatkozat valószínű.

Milán hagyatéka.

Belgrád, február 20. Milán király után nem maradt adósság. Milán hagyatéka 40.000 frank és bécsi butorzata. Milán mindezt fiára, Sándor királyra hagyta.

Együtt a halálba.

Budapest, febr. 20. (Saj. tud. táv.) Budán a Fiume szállóban az éjszaka Winkler Nándor ácslegény és Hunnel Róza varróleány egy szobát vettek, hol mindkettő agyonlőtte magát. A férfi szülei elleneztek házasságukat s ez adta kezükbe a gyilkos fegyvert.

A búr háború.

London, február 20. Capstadtpól jelentik, hogy Steyn elnököt az angolok elfogták.

Pétervár, február 20. A czár Krügerhez levelet intézett. A lapok csak annyit tudnak, hogy a czár Krüger nem elnök uraak, hanem egyszerűen »uram«-nak szólítja.

Fokváros, febr. 20. Theron, az afrikander-bond elnöke elhatározta, hogy azt válaszolja a békekötetnek, hogy a bond-alkotmány alapján nem ismerheti el a biztosok állását és nem kezdhet tárgyalásokat oly testülettel, melynek elvei eltérnek az afrikanderpárt elveitől. Mindazonáltal felajánlja szolgálatait a hatóságoknak, hogy a békét mindkét részre nézve tisztességes feltételek mellett és összhangban az afrikander-párt kijelentett politikájával ismét helyreállítsák. — Itt nem fordultak elő újabb pestisesetek. (M. T. I.)

London, febr. 20. A Daily Telegraph jelenti De Aarból: Egy 50 fős búr osztály éjjel kisiklását okozta Taaibz közelében De Aar és Naauwpoort közt egy kafferek által vezetett szénvonatnak és tüzelt a vonatra. Két kaffer és egy yeoman elesett. Időközben odaérkezett páncélos vonatok Pompom-ágyukkal lőttek a búrakra, a kik közül egy elesett. Tíz búr elfogtak.

Armand Sylvester meghalt.

Budapest, febr. 20. (Saj. tud. táv.) Armand Sylvester tegnap Toulozéban meghalt. Az elhunyt 64 éves volt.

Kinai ügyek.

London, febr. 20. A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból tegnapi: Conger táviratát, melyben a tervezett expedícióról tesz jelentést, ma a minisztertanács elé terjesztették. Hír szerint Conger a követek gyűlésén kifogást tett az ily ellenséges mozdulatok ellen, óvásának azonban nem adtak helyet, mert a többi követek kijelentették, hogy nincs felhatalmazva arra, hogy a katonai hadműveletekre befolyást gyakoroljanak.

London, febr. 20. A Morningpost pekingi jelentése szerint Waldersee gróf maga fogja vezetni az expedíciót. Alatta Voyron francia tábornok egy parancsnokságot fog átvenni.

London, febr. 20. A Times jelenti Pekingből: Kínai forrásból eredő értesülések szerint az udvar rendeletet bocsátott ki, mely szerint a követek követeléseihöz a büntetéseket illetőleg teljesen hozzájárul. (M. T. I.)

A megcáfolt trónörökös.

Bécs, február 20. Az itteni szerb követség kijelenti, hogy a szerb trónörökös születéséről szóló hírek teljesen alaptalanok.

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 20.

Osztrák hitel	669 25
Magyar hitel	683 50
Allamvasut	669.
Rimamurányi	474.
Magyar jelzálog	440.
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, február 20.

Buza októberre	7.70
Buza áprilisra	7.47
Tengeri	5.36
Rozs ápr.	7.29
Zab ápr.	6.29
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. február 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118 25
Magyar koronajárdék	93 35
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,8%	119 —
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	100 50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121 50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92 75
Italmérségi jog megváltási kötvény	99 30
Horváth-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	169 —
Tiszaszabályozás s zezedi sorsjegyek kölcson	142 50
Osztrák járdék papírban	98 25
Osztrák járdék ezüstben	98 10
Osztrák kájjárdék aranyban	118 —
Osztrák korona járdék	98 25
Osztrák államsorsjegyek	187 75
Osztrák magyar bank részvény	16 85
Magyar hitelbankrészvény	685. —
Osztrák hitelintézet részvény	669 50
Párisi vista	95 35
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19 10
Németbirodalmi márka	117 40
London vista	240 60
20 márkás arany	25 50

SZERKESZTOI POSTA.

Előfizető. Bizonyára észre vette már, hogy szerkesztőségünk minden egyes tagja igen vigyáz arra, hogy ne reklamirozza a lap. Ez okból tehát ő sem tehet eleget, különben igen gyöngéd kívánságának, mely különben sem tartozik egy politikai napilap keretébe. Talán, ha ideje jobban engedi, majd egy ciklust külön közre fog bocsájtani. — A második dologra vonatkozólag, ez igen kényes kérdés lévén, meg kell várni az alkalmat, míg eredményesen nyulhatunk hozzá. — Az utolsó dologra vonatkozólag — higgye el nem alszunk s ha nem vihetjük ki szándékunkat — nem rajtunk mulik.

Dr. VUCKICS GYULA.

Önkénytes árverés.

F. évi márczius hó 3-án, d. e. 9 órá-tól kezdve 18 drb. berni és simmenthali tenyész marha, melyek között van 12 drb. fejős tehén, 1 drb. 3 éves, 1 drb. 15 hónapos berni bika és 4 drb. különböző koru üszőborju önkénytes árverésen fognak eladatni.

Pusztá-Pankofa, 1901. febr. 16.

Vasuti állomás. Less.

Középesy Testvérek.

A
„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . . . 6 »

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkesi hivatalok számára egyházhataloságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Meholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegysek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harcza. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti botti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László

nyomda részvénytársaság

elvéllal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok, hirdetmények,

részvények, árjegyzékek, **jegyzőkönyvek,**

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, **éttapok,**

meghívók, színlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések, **levélpapírok és borítékok,**

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkesi hivatalok számára jóhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.